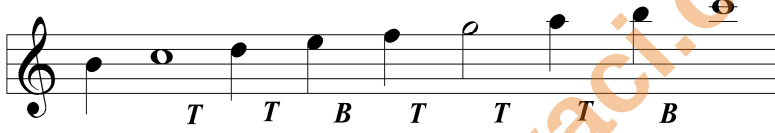

TÜRK MÜSİKİSİNDE MAKAMLAR

BASİT MAKAMLAR

ÇARGÂH MAKAMI

- a) **Durak** : Çargâh perdesidir.
b) **Seyir** : Çıkıcıdır.
c) **Dizi** : Yerinde bir Çargâh beşlisine, Gerdâniye perdesi üzerinde bir çargâh dörtlüsünün ilavesiyle meydana gelir.
d) **Güçlü** : Gerdâniye perdesidir.
e) **Yeden** : Bûselik perdesidir.
f) **Donanım** : Donanımında arıza yoktur.

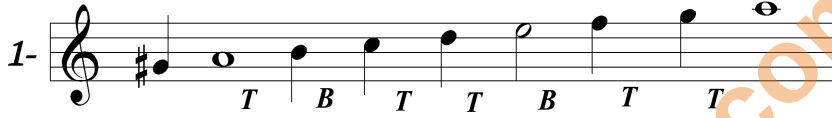
Çargâh makamı dizisi

- g) **Dizinin Seyri** : Çargâh makamı çıkıcı bir seyre sahip olduğundan seyre genellikle durak sesi civarından başlanır. Çargâh beşlisinin seslerinde dolaşarak güçlüolan Gerdâniye de kalış yapılır. Güçlü üzerinde bulunan Çargâh dörtlüsünün seslerine geçilerek tiz durağa kadar çıkılır. Tekrar güçlü perdesine inilerek asma karar gösterilir. Yine Çargâh beşlisinin sesleri kullanılarak Çargâh sesinde karar verilir.

- h) **Makamın Özelliği** : Ağır yapılı bir makam olduğundan fazla işlenmemiştir. Ancak genellikle bu makamda yapılan eserlere dikkat edildiğinde, seyir esnasında sık sık Hicaz ve Nikriz geçkileri yapıldığını görülür. Bu makamda daha çok ilahiler bestelenmiştir.

BÜSELİK MAKAMI

- a) **Durak** : Dügâh perdesidir.
b) **Seyir** : İnici - çıkıcıdır.
c) **Dizi** : Yerinde bir Bûselik beşlisine, Hüseyinî perdesi üzerinde Kürdî veya Hicaz dörtlüsünün ilavesiyle meydana gelir.
d) **Güçlü** : Hüseyinî perdesidir.
e) **Yeden** : Nim Zirgüle perdesidir. (Sol #)
f) **Donanım** : Donanımında arıza yoktur.

Bûselik makamı dizisi

(Yerinde Bûselik beşlisi ve Hüseyinî perdesinde Kürdî dörtlüsü)

(Yerinde Bûselik beşlisi ve Hüseyinî perdesinde Hicaz dörtlüsü)

- g) **Dizinin Seyri** : İnici ve çıkıcı seyre sahip olan makam dizileri, genellikle güçlü sesi civarından seyre başlar. Bûselik makamının seyrine de orta seslerden başlanır. Yerinde Bûselik beşlisinin seslerinde dolaşarak güçlü sesi olan Hüseyinî sesinde kalış gösterilir. Güçlü sesi üzerinde bulunan Kürdî veya Hicaz dörtlüsünün seslerine geçilerek seslendirilir. Tekrar Hüseyinî perdesinde asma kalış yapılır. Çargâh perdesi üzerinde Nikriz beşlisi halinde kalış yapılabilir. Tekrar Bûselik beşlisinin seslerine dönülerek yedeni olan Nim Zirgüle perdesi de belirtilerek durağı olan Dügâh perdesinde karar verilir.

- h) **Makamın Özelliği** : Bûselik makamı, Çargâh makamı gibi hiçbir arıza almaz. Çargâh makamından farkı; durağının, güçlüsünün, seyrinin değişik olmasıdır. Ancak çoğu zaman Bûselik makamı icra edilirken, Çargâh makamı dörtlü ve beşlisi kullanılır. Bu makamın bir diğer özelliği Batı müziğinde La minör tonunun karşılığı olmasıdır.

RÂST MAKAMI

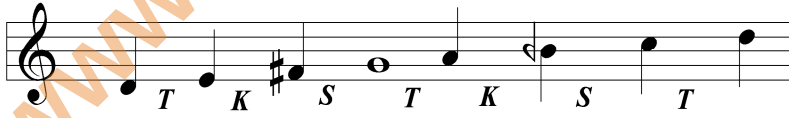
- a) **Durak** : Rast perdesidir.
b) **Seyir** : Çıkıcıdır.
c) **Dizi** : Yerinde Rast beşlisine, Nevâ perdesi üzerinde bir Rast dörtlüsünün ilavesiyle meydana gelir.
d) **Güçlü** : Nevâ perdesidir.
e) **Yeden** : Irak perdesidir.
f) **Donanım** : Si (♭) koma bemol ve Fa (♯) bakiyye diyez.

Rast makamı dizisi

(Yerinde Rast beşlisi ve Nevâ'da Rast dörtlüsü)

- g) **Dizinin Seyri** : Çıkıcı seyre sahip olan Rast makamının seyrine durak sesi civarından başlanır. Dizi alt taraftan genişlemiştir. Çoğu kere bu genişleme seslerinden seyre başlanır. Rast beşlisinin sesleri kullanılarak Nevâ perdesinde asma kalış yapılır. Daha sonra dizinin üst tarafında bulunan Rast dörtlüsünün seslerine geçilir. Ancak çoğunlukla çıkışta kullanılan Evç perdesi, inici nağmelerde Acem perdesi haline dönüşür. Tekrar Nevâ da kalış yapılır. Yerinde Rast beşlisinin seslerine geçilerek muhtelif seslerde, özellikle Segâh perdesinde asma kalışlar yapılabilir. Bitiş Rast beşlisinin sesleri ile, Rast perdesinde, çoğunlukla yedenli olarak yapılır.

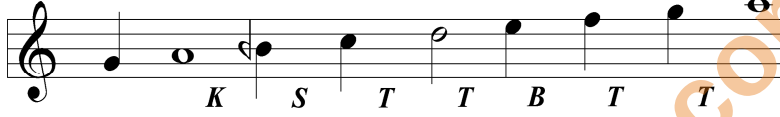

(Yegâh'ta Rast dörtlüsü ve yerinde Rast beşlisi)

- h) **Makamın Özelliği** : Rast makamının dizisindeki yedinci ses Evç perdesidir. Bu perde, seyir yapılırken çıkışta kullanılır. Fakat inici seyirlerde genellikle bu perde kullanılmaz. Dolayısıyla Rast dörtlüsü bozulur. İnişte, Nevâ da Bûselik dörtlüsü meydana gelir. Bu şekilde karara kadar inildiğinde meydana gelen diziye, Acemli Rast dizisi denir.

UŞŞAK MAKAMI

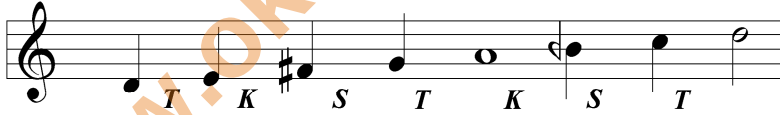
- a) **Durak** : Dügâh perdesidir.
b) **Seyir** : Çıkıcıdır.
c) **Dizi** : Yerinde Uşşak dörtlüsüne, Nevâ perdesinde Bûselik beşlisinin ilavesiyle meydana gelir.
d) **Güçlü** : Nevâ perdesidir.
e) **Yeden** : Rast perdesidir.
f) **Donanım** : Si (♭)koma bemolü

Uşşak makamı dizisi

(Yerinde Uşşak dörtlüsü ve Nevâ'da Bûselik beşlisi)

- g) **Dizinin Seyri** : Uşşak makamı da Rast makamı gibi ağır yapılı bir makamdır. Çıkıcı diziye sahip olduğundan, seyire durak perdesi civarından başlanır. Uşşak dörtlüsünün sesleri kullanılarak güçlü olan Nevâ perdesinde asma kalış yapılır. Uşşak makamı dizisinin alt tarafından genişleme yapar. Yegâh perdesinde Rast beşlisi yapılır.

Yegâh'ta Rast beşlisi ve yerinde Uşşak dörtlüsü, Nevâ perdesi üzerinde bulunan Bûselik beşlisinin seslerinde dolaşarak tekrar Nevâ'da asma kalış yapılır. Karara inilirken özellikle Segâh perdesinde kalış gösterilir. Uşşak dörtlüsünün sesleri kullanarak Dügâh perdesinde karar verilir.

- h) **Makamın Özelliği** : Uşşak makamı dizisinin ikinci perdesi olan Segâh perdesi, donanımda gösterildiği gibi bir koma olarak icra edilmez. Daima 2-3 koma olarak icrâ edilir. Uşşak makamına bu ayrı bir özellik verir. Bu ses müzikologlar tarafından şekillendirilmediğinden, bizde bir komalık işaretle göstermekteyiz. Bu sese **Eksik Bakiyye Aralığı** adı verilmektedir. İleride göreceğimiz gibi bazı makamlardaki seslerinde bu şekilde olduğundan daha pes basıldığını öğreneceğiz. Uşşak makamı icrâ edilirken, inici nağmelerin birbirini takip eden sesleri, Segâh perdesinde birden fazla koma pes basılmasını gerektirir.

HİCAZ MAKAMI (Genel Hicaz Makamı)

Hicaz makamı denilince dört ayrı isimde, müşterek tarafları çok olan, dört ayrı basit makam anlaşılır. Dört ayrı basit makamın yapıları birbirine çok yakındır. Bu nedenle bu dört makama "**Hicaz Ailesi**" adı verilir. Geçmişte her makam için bestelenen eserlerde bestekârlar kaidelere çok önem verirlerdi. Günümüzde ise Hicaz ailesi genelde müşterek kullanılmaktadır. Yani ortak bir dizi ile Hicaz makamında eserler yapılmaktadır. Klâsik tavır anlayışının günümüzde yeterince bilinmemesi, bestekârların yeterince müzik bilgilerine sahip olmayışları nedeniyle Hicaz ailesine dahil makamlar, tek bir makam, tek bir diziymiş gibi kullanılmaktadır.

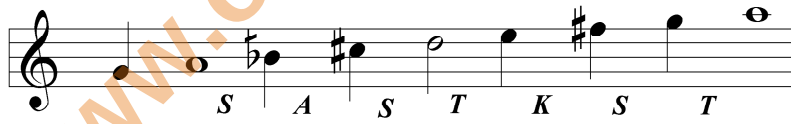
Türk Mûsikîsi makamları tetkik edildiğinde, 590 civarında makamın günümüze kadar geldiği görülmektedir. Ancak, günümüzde çok az makam, bestekârlar tarafından kullanılmaktadır. Hicaz ailesindeki makamların incelikleri bilinmediğinden veya kolay olsun diye sadece "**Hicaz**" adını verdikleri şarkıların bestekârları, diğer makamları da bu yanlış düşünce nedeniyle unutmuşlar, kullanmamışlardır.

"Hicaz ailesi" adı altında toplanan makamlar dört tanedir. Bunlar sırasıyla: **HİCAZ**, **HÜMÂYUN**, **UZZAL** ve **ZİRGÜLELİ HİCAZ** dır.

Ayrı ayrı göreceğimiz makamlardan Hicaz ve Hümâyun makamlarının alt taraflarında "**Hicaz dörtlüsü**", Uzzal ve Zirgüleli Hicaz makamlarının alt taraflarında ise "**Hicaz beşlisi**" bulunur.

Dört makamın dizilerinin üst taraflarında değişik dörtlü ve beşliler bulunur. Bu dört makamın karar perdeleri aynı olup, Dügâh perdesi dir. Şimdi bu dört makamı sırasıyla inceleyelim.

Hicaz makamı dizisi

Hümâyun makamı dizisi

Uzzal makamı dizisi

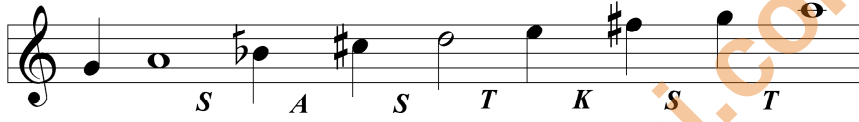

Zirgüleli Hicaz makamı dizisi

HİCAZ MAKAMI

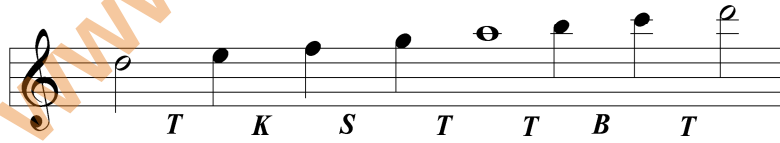
- a) **Durak** : Dügâh perdesidir.
b) **Seyir** : İnici - çıkıcıdır.
c) **Dizi** : Yerinde Hicaz dörtlüsüne, Nevâ perdesinde Rast beşlisinin ilavesiyle meydana gelir.
d) **Güçlü** : Nevâ perdesidir.
e) **Yeden** : Rast perdesidir.
f) **Donanım** : Si (♭) bakiyye bemol, Fa (♯) bakiyye diyez, Do (♯) bakiyye diyez.

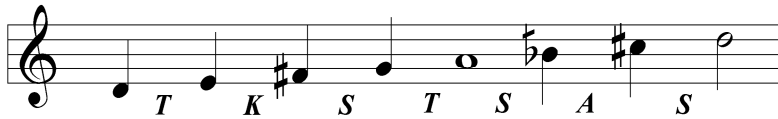
Hicaz makamı dizisi
(Yerinde Hicaz dörtlüsü ve Nevâ'da Rast beşlisi)

- g) **Dizinin Seyri** : İnici - çıkıcı seyre sahip olan Hicaz makamının seyrine, genellikle Nevâ perdesi civarından başlanır. Bazan dizinin alt ve üst tarafından başlayan eserlerde yapılmışsa da, bu diziler de hemen orta seslere geçmişlerdir.

Hicaz dörtlüsünün sesleri verilerek güçlü olan Nevâ perdesinde kalış yapılır. Sonra dizinin üst tarafında bulunan Rast beşlisinin seslerine geçilir. Tiz duraktan, güçlüye doğru inilirken genellikle Fa diyez perdesi natürel yapılarak, Acem perdesi haline getirilir. Bu şekilde inici olarak, Nevâ perdesinde Bir Bûselik beşlisi meydana getirilmiş olur. Güçlü perdesinde kalış gösterilerek, karışık seslerle, Hicaz dörtlüsünün sesleri verilerek Dügâh perdesinde karar verilir.

Nevâ'da Rast beşlisi ve Muhayyer'de Bûselik dörtlüsü.

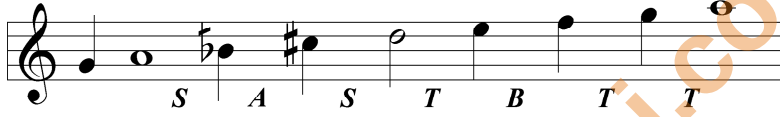

Yegâh'ta Rast beşlisi, Dügâh'ta Hicaz dörtlüsü.

- h) **Makamın Özelliği** : Hicaz makamı dizisi, alt ve üst taraftan genişleme yapar. Durak perdesinin alt tarafına, Yegâh perdesine kadar inen Rast beşlisi halinde genişleme yapılır. Tiz durak üzerinde ise, Muhayyer'de Bûselik dörtlüsü halinde genişleme yapılır.

HÜMÂYUN MAKAMI

- a) **Durak** : Dügâh perdesidir.
b) **Seyir** : İnici - çıkıcıdır.
c) **Dizi** : Yerinde Hicaz dörtlüsüne, Nevâ perdesinde Bûselik beşlisinin ilavesiyle meydana gelir.
d) **Güçlü** : Nevâ perdesidir.
e) **Yeden** : Rast perdesidir.
f) **Donanım** : Si ($\flat$) bakiyye bemol, Do ($\sharp$) bakiyye diyez.

Hümâyun makamı dizisi
(Yerinde Hicaz dörtlüsü ve Nevâ'da Bûselik beşlisi)

- g) **Dizinin Seyri** : Hümâyun makamı da, Hicaz makamı gibi inici - çıkıcı diziye sahip olduğundan, seyre genellikle güçlü sesi civarından başlanır. İnici - çıkıcı seyre sahip olan Hicaz makamının seyrine, genellikle güçlü sesi civarından başlanır. Dizinin seslerinde karışık gezilerek Nevâ perdesinde asma kalış yapılır. Sonra dizinin üst tarafında bulunan Bûselik beşlisinin seslerine geçilir. Hicaz makamı gibi fazla genişleme seslerinin kullanılmadığı Hümâyun makamı dizisi, üst taraftan Bûselik beşlisi halinde genişleme yapar. İnici seslerin gelişine göre Acem perdesi, Fa bakiyye diyez olarak Evç perdesi olur. Bu durumda nevâ üzerinde bir Rast beşlisi meydana gelir. Tekrar güçlü perdesinde kalış gösterilerek, Hicaz dörtlüsünün seslerine geçilir. Dügâh perdesinde tam karar yapılır.

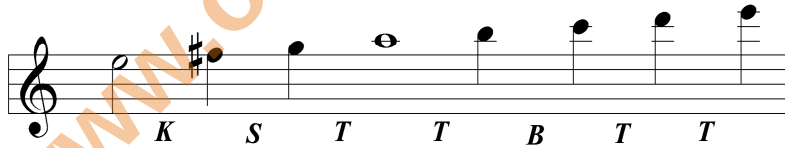
UZZAL MAKAMI

- a) **Durak** : Dügâh perdesidir.
b) **Seyir** : İnici - çıkıcıdır.
c) **Dizi** : Yerinde Hicaz beşlisine Hüseyinî perdesi üzerinde bir Uşşak dörtlüsü ilavesiyle meydana gelir.
d) **Güçlü** : Hüseyinî perdesidir.
e) **Yeden** : Rast perdesidir.
f) **Donanım** : Si (♭) bakiyye bemol, Fa (♯) bakiyye diyez, Do (♯) bakiyye diyez.

Uzzal makamı dizisi
(Yerinde Hicaz beşlisi ve Hüseyinî'de Uşşak dörtlüsü)

- g) **Dizinin Seyri** : Genellikle Hüseyinî perdesi (güçlü sesi) civarından seyre başlanır. Dizinin seslerinde karışık gezilerek Hüseyinî perdesinde, (Uşşak dörtlüsünün sesleri de belirtilerek) kalış yapılır. Dizinin seslerinde tekrar dolaşarak, özellikle inici nağmelerde, Fa bakiyye diyez (Evc perdesi) natürel yapılarak Acem perdesi haline getirilir. Dizinin alt tarafında bulunan Hicaz beşlisinin sesleri kullanılarak Dügâh perdesinde tam karar yapılır.

Hüseyinî'de Uşşak dörtlüsü ve Muhayyerde Bûselik beşlisi

- h) **Makamın Özelliği** : Yukardaki şekilde de görüldüğü gibi, Uzzal dizisi üst taraftan, Muhayyer üzerinde Bûselikli olarak genişleme yapar. Sesler Tiz Bûselikten aşağıya doğru, Hüseyinî perdesine kadar inerse, bu diziye Hüseyinî'de Hüseyinî dizisi adı verilir.

Hüseyinî'de Hüseyinî beşlisi. (İnici)

ZİRGÜLELİ HICAZ MAKAMI

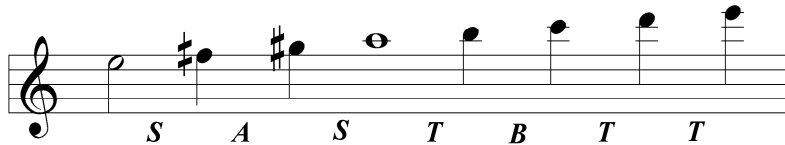
- a) **Durak** : Dügâh perdesidir.
b) **Seyir** : İnici - çıkıcıdır.
c) **Dizi** : Yerinde Hicaz beşlisine Hüseyinî perdesi üzerinde bir Hicaz dörtlüsü ilavesiyle meydana gelir.
d) **Güçlü** : Hüseyinî perdesidir.
e) **Yeden** : Nim Zîrgüle perdesidir. (Sol #)
f) **Donanım** : Si (b) bakiyye bemol, Do (♯) bakiyye diyez.

Zîrgüleli Hicaz makamı dizisi
(Yerinde Hicaz beşlisi ve Hüseyinî'de Hicaz dörtlüsü)

- g) **Dizinin Seyri** : Zîrgüleli Hicaz makamı, genel Hicaz bölümünde anlatılan nedenlerle fazla işlenmemiş bir makamdır. Yapısının, özellikle yeden perdesinin değişik olması nedeni ile diğer Hicaz makamlarından farklıdır. Seyire orta seslerden başlanılarak karışık seslerle dolaşılır. Güçlü olan Hüseyinî perdesinde kalış gösterilir. Dizinin üst tarafında bulunan Hicaz dörtlüsünün (veya diğer Hicaz dizilerinin üst tarafında bulunan sesler) seslerinde dolaşılır. Tekrar güçlü perdesinde kalış gösterilerek, Hicaz beşlisin sesleri ile, özellikle yedeni olan Nim Zîrgüle perdesi de belirtilerek Dügâh perdesinde karar verilir.

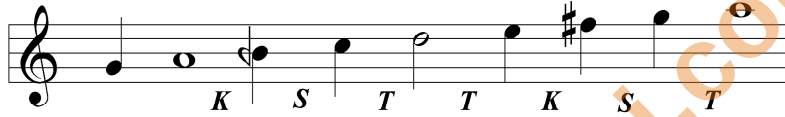
- h) **Makamın Özelliği** : Zîrgüleli Hicaz makamının donanımına sadece Si bakiyye bemol ve Do bakiyye diyez yazılır. Bu makamın dizisi tarif edilirken, yerinde Hicaz beşlisi ve Hüseyinî de Hicaz dörtlüsü denilir. Hüseyinî perdesinde olması gereken Fa koma diyez ve Sol bakiyye diyez işaretleri donanıma yazılmaz, ancak seyir yapılırken yeri geldiğinde bu notaların önüne bu işaretler yazılır. Bu makam Hicaz ailesi içinde en az kullanılmış olanıdır. Dizi üst taraftan, Muhayyer perdesi üzerinde Bûselik beşlisi şeklinde genişlemiştir.

Hüseyinî'de Hümâyûn dizisi
Hüseyinî'de Hicaz dörtlüsü ve Muhayyer'de Bûselik beşlisi

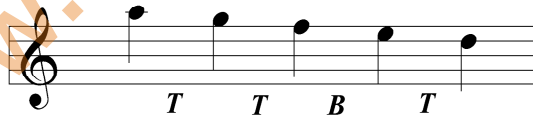
NEVÂ MAKAMI

- a) **Durak** : Dügâh perdesidir.
b) **Seyir** : İnici - çıkıcıdır.
c) **Dizi** : Yerinde Uşşak dörtlüsüne Nevâ perdesi üzerinde bir Rast beşlisi ilavesiyle meydana gelir.
d) **Güçlü** : Nevâ perdesidir.
e) **Yeden** : Rast perdesidir.
f) **Donanım** : Si (♭) koma bemol ve Fa (♯) bakiyye diyez.

Nevâ makamı dizisi
(Yerinde Uşşak dörtlüsü ve Nevâ'da Rast beşlisi)

- g) **Dizinin Seyri** : Genellikle Nevâ perdesi (güçlü sesi) civarından seyre başlanır. Dizinin seslerinde karışık gezilerek güçlü olan Nevâ perdesinde asma kalış gösterilir. Uşşak dörtlüsünün seslerinde dolaşarak tekrar güçlü de kalış gösterilir. Uşşak dörtlüsünün sesleri ile Dügâh perdesinde tam karar verilir.

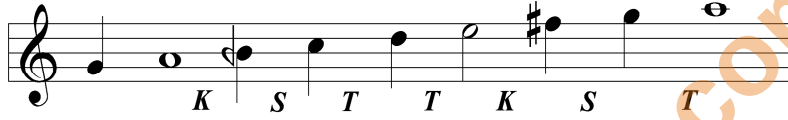

Nevâ'da Bûselik beşlisi (inici)

- h) **Makamın Özelliği** : Nevâ makamı fazla parlak bir makam değildir. Genişleme seslerinin fazlaca kullanılmadığı bu makamda, inici seyir yapılırken Fa bakiyye diyez (Evç perdesi), natürel hale getirilerek Acem perdesi haline getirilir. Nevâ üzerinde bu şekilde bir Bûselik beşlisi meydana gelmiş olur.

HÜSEYNÎ MAKAMI

- a) **Durak** : Dügâh perdesidir.
b) **Seyir** : İnici - çıkıcıdır.
c) **Dizi** : Yerinde Hüseyinî beşlisine, Hüseyinî perdesinde bir Uşşak dörtlüsünün ilavesiyle meydana gelir.
d) **Güçlü** : Hüseyinî perdesidir.
e) **Yeden** : Rast perdesidir.
f) **Donanım** : Si (♭) koma bemol ve Fa (♯) bakiyye diyez.

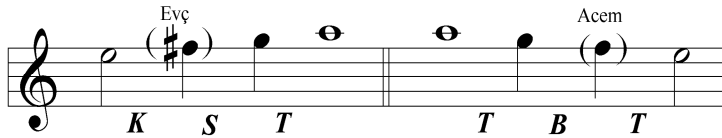

Hüseyinî makamı dizisi

(Yerinde Hüseyinî beşlisi ve Hüseyinî'de Uşşak dörtlüsü)

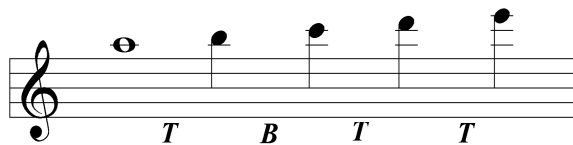
- g) **Dizinin Seyri** : İnici - çıkıcı özelliğe sahip Hüseyinî makamının seyrine genellikle güçlü sesi civarından başlanır. Özellikle Hüseyinî perdesi ve civarında ısrarlı kalışlar yapılarak, dizinin alt tarafında bulunan Hüseyinî beşlisinin sesleri verilir. Güçlü olan Hüseyinî perdesinde kalış gösterildikten sonra, yukardaki Uşşak dörtlüsünün seslerine geçilir. Dizinin yukarısına çıkarken kullanılan Evç perdesi, iniş cazibesıyla Acem sesi haline getirilir. Bu durumda Hüseyinî perdesi üzerinde bir **Kürdî** dörtlüsü meydana gelir. Tekrar güçlü perdesinde asma kalış yapılarak Hüseyinî beşlisinin seslerine geçilir. Çargâh perdesinde asma kalış ta yapılarak durağı olan Dügâh perdesinde tam karar yapılır.

- h) **Makamın Özelliği** : Hüseyinî makamının en büyük özelliği çok yaygın oluşudur. Çobanın kavalından, orkestra eserlerine kadar Hüseyinî makamının seslerinin kullanıldığı görülür. Hislerimizi en iyi dile getiren makamlarımızın başında gelir.

Evç ve Acem perdelerinin portedeki yerleri

Hüseyinî makamı dizisi üst taraftan Muhayyer üzerinde Bûselik beşlisi halinde genişler.

Muhayyer üzerinde Bûselik beşlisi.

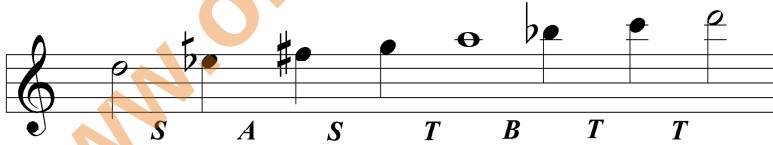
KARCIĞAR MAKAMI

- a) **Durak** : Dügâh perdesidir.
b) **Seyir** : İnici - çıkıcıdır.
c) **Dizi** : Yerinde Uşşak dörtlüsüne, Nevâ perdesinde bir Hicaz beşlisinin ilavesiyle meydana gelir.
d) **Güçlü** : Nevâ perdesidir.
e) **Yeden** : Rast perdesidir.
f) **Donanım** : Si (♭) koma bemol Mi (♮) bakiyye bemol ve Fa (♯) bakiyye diyez.

Karciğar makamı dizisi
(Yerinde Uşşak dörtlüsü ve Nevâ'da Hicaz beşlisi)

- g) **Dizinin Seyri** : Seyire güçlü olan Nevâ perdesi civarından başlanır. Alt seslerden başlayan seyirlerde de hemen orta seslere geçilir. Muhtelif seslerde (dizinin dörtlü ve beşli sesleri) dolaşarak güçlü olan Nevâ perdesinde asma kalış yapılır. Ancak, Karciğar makamının karakteristik asma kalış perdesi Çargâh perdesidir. Bu nedenle güçlü kalış her zaman gösterilmez. Çargâh perdesinde güçlü gibi kalış gösterilir. Bu şekilde Çargâh perdesinde kalış Nikriz beşlisi adını alır.

Nevâ'da Hümâyün dizisi
(Nevâ'da Hicaz beşlisi ve Gerdâniye'de Bûselik dörtlüsü)

- h) **Makamın Özelliği** : Yukardaki dizide de görüldüğü gibi, Gerdâniye perdesi üzerinde bir Bûselik beşlisi yapılmaktadır. Karciğar makamı dizisi alttan genişlemez. Üst kısımda ise yukarıda görüldüğü gibi genişler. Karciğar makamının asma kararı, dörtlü ile beşlinin birleştiği yerde değildir. Asma kararı Çargâh perdesidir.

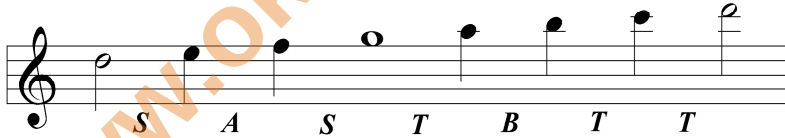
BASİT SUZINAK MAKAMI

- a) **Durak** : Rast perdesidir.
b) **Seyir** : İnici - çıkıcıdır.
c) **Dizi** : Yerinde Rast beşlisine, Nevâ perdesinde Hicaz dörtlüsünün ilavesiyle meydana gelir.
d) **Güçlü** : Nevâ perdesidir.
e) **Yeden** : Irak perdesidir.
f) **Donanım** : Si (♭) koma bemol Mi (♭) bakiyye bemol ve Fa (♯) bakiyye diyez.

Basit Suzinak makamı dizisi
(Yerinde Rast beşlisi ve Nevâ'da Hicaz dörtlüsü)

- g) **Dizinin Seyri** : Nevâ perdesi civarından seyre başlanır. Orta seslerde dolaşarak Nevâ perdesinde asma kalış yapılır. Ağır yapılı bir makam olduğundan genişleme sesleri pek fazla kullanılmaz. Ancak kendi dizisi içerisinde bazı seslerde kalışlar yaparak başka diziler meydana getirir. Rast beşlisinin sesleri kullanılarak, Rast perdesinde karar verilir.

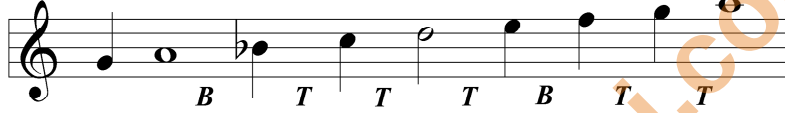

Nevâ'da Hicaz dörtlüsü ve Gerdâniye de Bûselik beşlisi

- h) **Makamın Özelliği** : Basit Suzinak makamı, basit makamların birçoğuna benzer. Yapısında Rast ve Hicaz çeşnileri vardır. Nevâ perdesinde Hicaz dörtlüsü, bir tam ses aşağıya inildiğinde (Çargâh perdesi) Nikriz beşlisi meydana gelir. Yine, Çargâh beşlisinin bir altındaki ses olan Segâh perdesine inildiğinde, dizi Hüzzam olur. Seyir yapılırken genellikle bu perdede kalış gösterilir. Yukardaki dizide de görüldüğü gibi, dizi üst taraftan genişlemiş, Gerdâniye üzerinde bir Bûselik beşlisi meydana gelmiştir. Fakat bu ek dizinin sesleri fazlaca kullanılmaz. Basit Suzinak makamının donanımı Karcıgar makamının donanımının aynıdır. Aralarındaki fark, karar perdelerinin değişik olmasıdır. Dolayısıyla dizide değişiktir.

KÜRDÎ MAKAMI

- a) **Durak** : Dügâh perdesidir.
b) **Seyir** : Çıkıcıdır.
c) **Dizi** : Yerinde Kürdî dörtlüsüne, Nevâ perdesinde bir Bûselik beşlisinin ilavesiyle meydana gelir.
d) **Güçlü** : Nevâ perdesidir.
e) **Yeden** : Rast perdesidir.
f) **Donanım** : Si (♭) küçük mücennep bemolü

Kürdî makamı dizisi
(Dügâh'ta Kürdî dörtlüsü ve Nevâ'da Bûselik beşlisi)

- g) **Dizinin Seyri** : Kürdî makamı en az kullanılmış makamlarımızdan birisidir. Ağır yapılı bir makamdır. Mevcut eserleri tetkik ettiğimiz zaman, bu makam seslerinin genellikle kendi dizi seslerinde dolaştığını görürüz. Durak sesi civarından seyre başlanılarak, Kürdî dörtlüsünün sesleri verilir. Nevâ perdesinde asma kalış yapılır. Sonra dizinin üst tarafında bulunan Bûselik beşlisinin seslerine geçilir. Tiz duraktan aşağıya inilirken Nevâ'da Hicaz yapılabilir. Güçlüde tekrar kalış gösterildikten sonra, Dügâh perdesine inilirken Hicaz'ın dörtlü sesleride verilebilir. Ancak bitiş, Kürdî dörtlüsünün sesleriyle olur. Tam kararı Dügâh perdesinde yapılır.